

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ", ГРАД ДОЛНИ ЧИФЛИК

гр. Долни чифлик, област Варна, ул. "Трети март" 15, тел.: 051422765, e-mail: info-400126@edu.mon.bg



Утвърждавам:..

/Дияна Янева/

ПЛАН

***За противодействие на училищния тормоз за
учебната 2026/2027 година***

Настоящият план е приет на заседание на педагогически
съвет с Протокол № РД-05-15/10.09.2026 г.

I. Цел:

Планът за противодействие на училищния тормоз за учебната 2026/2027 година е разработен на основание Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъма за неговото прилагане, утвърден със заповед №РД09-5906/28.12.2017 на Министъра на образованието и науката.

Настоящата програма цели да формира и утвърди позитивна учебна среда, чрез изграждане на устойчиви нагласи, ценности, правила и процедури, предотвратяващи насилието и тормоза в училище. Осигуряването на безопасна и приобщаваща среда е от съществено значение за успеха на учениците в образователния процес и при формирането на социални умения.

II. Основни принципи:

- ✓ Сnižаване на антисоциалните прояви в поведението.
- ✓ Отхвърляне на всички форми на насилие като форма на поведение и общуване.
- ✓ Подобряване на учебните умения, по-голяма ангажираност в училище.
- ✓ Намаляване на нивата на отчуждение, по-добро социално свързване.
- ✓ Развиване на чувство на принадлежност, отговорност и ангажираност към институцията.
- ✓ Развиване на чувство за собствена стойност и ценност.
- ✓ Обучаване в общи личностни и социални умения.

III. Задачи:

1. Избиране на членове на училищен координационен съвет.
2. Актуализиране на план на Училищния координационен съвет за противодействие на училищния тормоз.
2. Запознаване с Механизъм и Алгоритъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.
3. Създаване на единен регистър с описание на ситуация на тормоз и предприети конкретни мерки с описание на:
 - регистрирани случаи на тормоз;
 - предприети действия;
 - извършени наблюдения – резултати
4. Изграждане на ефективна среда за учене като средство за предотвратяване на проблемите с дисциплината;
5. Определяне на твърди граници за неприемливото поведение и прилагане на системни последици при неспазването им;
6. Контрол и съвместни действия на педагозите и родителите за преодоляване на агресивното мислене, настроение и поведение сред учениците;
7. Включване на проявилите се ученици в извънкласни дейности;

8. Подобряване на диалога помежду ученици, учители и родители и обединяване на усилията им в превенцията на агресивното поведение в училище и извън него.

9. Привличане на родителите към активно участие в цялостния училищен живот.

10. Дежурства на учителите – засилване на присъствието им на места, където най-често се извършва тормоз.

11. Повишаване на ефективността на прилаганите санкциониращи мерки на местно ниво при прояви на агресивно поведение, спрямо учениците и родители, чрез ефективно сътрудничество между класните ръководители, УКБППМН, Координационен съвет, педагогически съветник, родители, ученици и партньорство на училището с външни организации.

IV. Дейности:

- Запознаване с Механизъм и Алгоритъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Срок: септември

Отг.: класни ръководители

- Попълване на Въпросник за склонността на учениците към прояви на агресия в училище.

Срок: октомври

Отг.: пед. съветник

- Систематизиране и анализиране резултатите от анкетирането.

Срок: ноември/декември.

Отг.: пед. Съветник,УКС

- Отбелязване на Световния ден за борба с насилието над деца -19 ноември.

Обсъждане на проблема, отправяне на предложения и запознаване на учениците:

- какви са правата им и как да се защитават по ненасилствен начин;
- видове насилие и тормоз; разпознаване;
- на кого да съобщят в случай на насилие и тормоз;

Срок: ноември

Отг.: класни ръководители; пед. Съветник,

Координационен съвет.

- Активно използване на електронния дневник от всички учители за уведомяване на родителите за прояви на агресия и тормоз.

Срок: постоянен

Отг. класни ръководители, учители

- Включване на родители в извънучилищни дейности, отдих, екскурзии, с цел оптимизиране на контактите и намаляване на агресивността сред учениците.

Срок: постоянен

Отг. класни ръководители, учители, пед.

съветник

- Консултации с ученици, показали относително по-високи стойности на потенциална склонност към прояви на различните форми на агресия.

Срок: постоянен

Отг.: пед. съветник

- Организиране на инициативи във връзка с превенцията и противодействието на тормоза съвместно с ученическия съвет на СУ „Васил Левски“, град Долни чифлик и въвличане на всички ученици за участие.

Срок: постоянен

Отг.: пед. съветник, УС

- Групова работа, дискусии, решаване на казуси и споделяне на опит за формиране на нагласи и умения за справяне с конфликтното поведение.

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

- Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

- Срок: февруари

Отг.: пед. съветник, УС

- Срок: февруари

Отг.: пед. съветник

- Срок: периодически

Отг.: класни ръководители; пед. Съветник

- Срок: периодически

Отг.: класни ръководители; пед. Съветник

- Срок: октомври/февруари**

Отг.: класни ръководители

- Срок: постоянен

Отг.: учителя по ФВС

- Срок: постоянен**

Отг.: учители по ФВС

- Срок: съгласно обявления график Отг.: Директор

- Срок: постоянен**

Отг. класните ръководители, пед. съветник

- Срок: през учебната година

Отг. Директор

- Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители; пед. съветник

1. Провеждане на групова работа в час на класа и в часовете по гражданско образование, дискусии, споделяне на опит, решаване на казуси, анкети, проучващи настроенията и нагласите в класа, с цел осъзнаване на проблема, развитие на социални умения чрез

усвояване на методи за решаване на конфликти, за вземане на решения, асертивно поведение, работа в група.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

2. Изготвяне на общи правила на поведение. Разискване на случаите на конфликти, нарушаване на дисциплината в клас и проявите на агресия.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, при необходимост педагогически съветник

3. Участие в благотворителни дейности, с цел възпитание към съпричастност и съпреживяване.

Срок: постоянен

Отг.: педагогически съветник

4. Съвместни дейности за сближаване и емпатия към другите. Включване и на родителите. Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители

5. Участие на учениците в групи по интереси.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители

VI. Дейности на ниво индивидуална работа

1. На база получена информация от класните ръководители за ученици, с проявени проблеми с дисциплината – срещи, разговори с ученика и неговите родители за синхронизиране на методите на работа, свързани с развитието на детето.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

2. Неформални срещи с ученика и разговор с негови съученици и приятели за съдействие при подобряване на взаимоотношенията и предотвратяване на следващо агресивно поведение.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

3. Мотивиране на учениците за включване и изява в различни извънкласни и извънучилищни дейности – конкурси, състезания, турнири, концерти, благотворителни и доброволчески инициативи.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

4. Индивидуална работа с емоции и чувства.

Срок: постоянен

Отг.: пед. съветник

VII. Дейности на ниво училище

1. Обобщаване на всички предложения за правила в училище и включването им в Правилника за дейността на училището.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. Съветник

2. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на тормоза и насилието между децата и учениците в училище и спазване на правилата и разписаните ясни отговорности за реагиране при тормоз и насилие.

Срок: постоянен

Отг.: УКС

3. Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището на базата на анализ и обобщаване на резултатите от изследването от координационния съвет.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

4. Стриктно спазване на дежурствата на учителите на етажите, входа и двора на училището. Отговорно дежурство на съответните класове и оказване на съдействие при възникване на притеснителна ситуация.

Срок: постоянен

Отг.: преподаватели, УКС

5. Разпространение и споделяне на информация, свързана с превенция на тормоза и насилието, правата и задълженията на децата.

Срок: постоянен

Отг.: пед. Съветник

VII. Дейности на ниво родители

1. Запознаване на родителите с Механизма за противодействие на тормоза и насилието между децата и учениците в училище на родителска среща и обсъждане на начините, по които те могат да се ангажират при противодействието на тормоза и насилието.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители

2. Привличане на родители в реализирането на ценни училищни инициативи, свързани с превенция на тормоза и насилието в училище.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители

3. Насочване при необходимост към здравни, социални и психологически услуги за деца и семейства.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители, пед. съветник

VIII. Реагиране на тормоз

1. При възникване ситуацията на тормоз задължително оказване помощ на пострадалия при необходимост. Овластяване на насилника. Уведомяване на Директора от свидетеля на случката или от лицето, което е получило сигнал (от дете, родител или друг служител от училището). Прекратяване ситуация на насилие/тормоз. Незабавно информирание родителите на жертвата и насилника. Изясняване на случката. Налагане на санкция при необходимост.

2. Регистриране на ситуацията в Дневника за случаите на тормоз.

3. Наблюдаване взаимоотношенията на учениците, между които е възникнал тормоз, за да няма рецидив.

Срок: постоянен

Отг.: класни ръководители

Изготвил:

/В. Александрова/



Утвърждавам:

Д. ЯНЕВА
ДОЛНИ ЧИФЛИК

**МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В
ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

I. Дефиниция.

1.1 Торможът (bullying) е форма на насилие, която се определя като *сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група*. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

1. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
2. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз** – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- **Психически тормоз** – например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи и др.
- **Сексуален тормоз** – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накръняване на достойнството на лицето и др. надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.
- **Кибернасилие и Кибертормоз** – насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват

достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

1.2 Насилие

Насилието между децата обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и върху тези, които го извършват.

Какво е насилие? По дефиниция от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

- **„Физическо насилие“** е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.
- **„Психическо насилие“** са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето.
- **„Сексуално насилие“** е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото.“
- **„Пренебрегване“** е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерки на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. Задължение на всеки учител, възпитател, служител, родител:

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

III. Мерки за намаляване на риска от училищен тормоз между учениците:

1. Със заповед на Директора на СУ „Васил Левски“ е създаден УКС за справяне с насилието, който да планира, проследява и координира усилията за справяне с училищния тормоз. Състава на училищен координационен съвет - УКС може да се актуализира.
2. Изготвяне на план за противодействие на училищния тормоз и създаване на единни училищни правила.
3. Запознаване на учители, възпитатели, родители и ученици със Заповед № РД 09-5906/28.12.2017г. на Министъра на образованието и науката и с настоящия „Механизъм за противодействие на училищния тормоз между учениците в СУ „Васил Левски“ и чрез сайта на училището.
4. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме“ сред родители на родителски срещи и в приемното време на класния ръководител сред ученици в час на класа и в приемното време на класния ръководител.

5. Извършване оценка на тормоза в началото на учебната година. Анкетата се провежда от класните ръководители до 30 октомври. Резултатите се обработват от Координационен съвет и се обсъждат на Педагогическия съвет и с тях се запознават заинтересованите страни.
6. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз, съгласно Плана за квалификационна дейност за учебната година.

IV. Начини за противодействие на училищния тормоз между учениците:

1. Дейности на ниво класна стая/ паралелка:

Съгласно План за час на класа. Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и да се работи за формирането в децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като емпатия, толерантност и уважения към различията, решаване на конфликти и др.

Съвместни действия между класен ръководител/учител и педагогически съветник и включване на външни специалисти.

2. Дейности на ниво училище:

Съгласно Годишния план на училището. Договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие. Подобряване на системата от дежурства. Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти.

3. Дейности с родителско участие:

Участие на родителите като партньори в дейностите по превенция на тормоза. Те могат да съдействат чрез използването на различните си професии, при реализирането на ценни училищни инициативи. При включването на родителите се има предвид следното:

- Провеждане на тематична родителска среща, в която учителите да запознаят родителите с цялостната политика на институцията, като ги запознае с механизма и да се дискутира тяхната готовност да участват.
- Покана към родителите да се включат, като представят своите професии, хобита и интереси.
- Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между детската градина, училището, център за подкрепа за личностно развитие и други организации и институции.

3.1 В случаи на интервенция

- Родителите да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия.

4. Дейности на ниво общност

4.1 Класните ръководители съдействат на училищен координационен съвет /УКС/ за подобряване на комуникацията и взаимодействието между училищната и родителската общности; за издирване и привличане на родители, които да подпомагат дейностите на ниво клас и училище, в посока организиране на подходящи училищни инициативи.

4.2 УКС за справяне с насилието, съгласувано с директора на СУ "Васил Левски" осигурява реални партньорства с външни за училището организации, служби и специалисти:

- Дирекция "Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето” ;
- Местна комисия за БППМН ;
- МВР – Детска педагогическа стая.

КВАЛИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

ТАБЛИЦА 1. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ			
Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
ПЪРВО НИВО - НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА: • Форми на физическо насилие са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост. • Форми на психическо насилие са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове. • Форми на сексуално насилие са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. Съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия. • Форми на кибернасилие са например: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в	На първо ниво действията се предприемат от класен ръководител или учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа – индивидуално, за група деца/ученици или за цялата група/клас. При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват. Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, а последствията са по-сериозни, то тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво.	Ситуациите от първо ниво не се регистрират в Дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2) Класният ръководител/учител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. 3) Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя. 4) Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя. 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител/учителя - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

социалните мрежи, др.), използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.			
Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ НАСИЛИЕ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ - ТОРМОЗ: • Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане за уши или коса. • Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. • Форми на сексуален тормоз са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. • Форми на кибертормоз са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение унизителни за детето снимки/видео, кражба на профил и използване език на омраза.	На второ ниво, по правило, действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно с психолог или педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. Координационният съвет прави оценка на риска и може да даде становище за инициране на работа по случая. Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към отдела за закрила на детето.	Ситуацията на тормоз се описва в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или класния ръководител/учителя. Възстановяване на щети при наличие на такива.	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД. 3) Учителят/класният ръководител съобщава на Координационният съвет за случая. Прави се оценка на случая и по преценка на директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се иницира работа по случая. 4) Уведомяване на родител. 5) Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая. 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.
Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Последователност на процедурите за

			интервенция
ТРЕТО НИВО – СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ЗА КОИТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА: • Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. • Форми на психически тормоз са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които накарняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които нараняват други. • Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. • Форми на кибертормоз са например: повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на	На трето ниво се уведомяването незабавно ОЗД и/или органите на полицията. Действията на ниво институция се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира отдела за закрила на детето, центъра за социална работа и/или полицията. При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата.	Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредбата за предучилищно и училищното образование.	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците. 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите на полицията. 3) Уведомяване на родител. 4) Консултации-предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите. 6) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

V. Регистриране на ситуации на тормоз

1. Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.
2. В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво. Регистърът съдържа следните реквизити: „дата“, „група/клас“, „участници“, „вид насилие и ниво“, „предприети мерки“, „подпис“.
3. Този регистър се съхранява при педагогическия съветник.
4. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие УКС предлага на Директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел отдела за „Закрила на детето“, по местоживеене и на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

1. Прекратяване на ситуацията на насилие и тормоз

Задължение на всеки служител на институцията е да се намеси, за да прекрати ситуация на насилие/тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал.

- В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно; когато има опасност за живота на детето, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.

- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло насилието/тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата-свидетели на насилието, към средата, а не към активните участници и потърпевши в ситуацията на насилие;
- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.

2. Подход за възстановяване на щетата

Подходът за възстановяване на щетата изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от учителя/класния ръководител, педагогическия съветник. Важно е

учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не да бъде наказан:

- Първа стъпка учителят/класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;
- Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят/класният ръководител разговаря с детето, а детето само предлага как ще се поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и детето, което е потърпевш от насилието. Този процес се медира от ангажирания в случая учител/класен ръководител, педагогическия съветник или психолога;
- След изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят/класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и да реагират своевременно. Педагогическият съветник или психологът също могат да подпомогнат работата на учителя като наблюдават детето във взаимоотношенията му с другите деца и да дадат насоки за действията и мерките, които учителят да предприеме при необходимост;
- При преценка може да бъде насочено към услуги в общността

3. Действия при насилие на ученик срещу член на екипа на институцията

- Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие.
- Оказва се помощ, в случай че има пострадал/пострадали.
- Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция.
- Уведомяват се родителите на детето.
- С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземане на решение за последствията от педагогическия съвет.
- Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

4. Действия при насилие на възрастен срещу ученик

При насилие на възрастен над ученик незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск.

С пострадалото дете разговаря педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в училище може да проведе консултация като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с експерт на телефон **116 111**, а в ситуации на кибернасилие и кибертормоз – с Националния център за безопасен интернет на телефон: **124 123** чрез сайта: www.safenet.bg

Сигнал може да бъде подаден и към националния телефон за спешни повиквания **112**.



Утвърждавам:

/Д. ЖИВАНОВ/

АЛГОРИТЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Определяне на координационен съвет със заповед на директора на училището.
Срок: до 15 септември 2026 г.
2. Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие, с «Механизма, с Правилата и Процедурите за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище.»
Срок: месец септември
3. Запознаване на учениците и родителите с формите на насилие, с Механизма, с Правилата и Процедурите за противодействие на училищния тормоз между учениците в училище, (учениците – в час на класа, родителите - на родителска среща).
Срок: първата седмица на месец октомври
4. Анкетиране на учениците от 1 – 12 клас чрез инструментариум „Тормозът от връстниците в училище“ на Пламен Калчев.
Срок: до края на месец октомври
5. Анализ и обобщаване от координационния съвет на резултатите от оценката в резултат на изследването.
Срок: месец ноември-декември
6. Запознаване на заинтересованите страни с обобщените резултати и обсъждане на необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.
Срок: постоянен
7. Разработване от координационния съвет на план за съответната учебна година за противодействие на училищния тормоз, който се утвърждава от директора на училището.
Срок: месец септември

7.1. включва конкретни дейности по превенция и интервенция на ниво клас (под формата на обучителни дейности и занятия с класа) и на ниво училище (по посока създаване на общо училищни правила и процедури);

7.2. съдържа конкретни срокове и отговорници;

7.3. определя ясно как се осъществява потокът на информация във връзка със съмнения за тормоз, как се документират случаи на тормоз и как се инициира работа по случай;

7.4. актуализира се ежегодно;

7.5. при необходимост може да се актуализира и по време на учебната година.

8. Въвеждане на Дневник за случаите на тормоз.

Срок: 15 септември

8.1. Дневникът има за цел да подпомогне процеса на координация и комуникация в училище във връзка с осъществяването на цялостна училищна политика за противодействие на училищния тормоз;

8.2. В дневника се документират ситуациите, съответстващи на Класификацията на нивата и формите на тормоз, и предприемането на съответните действия (съгласно Таблица 1 от Механизма), които изискват намесата на координационния съвет;

8.3. Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация:

- дата; какво се е случило –кратко описание на случая, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията – име и подпис; какво е предприето като действия (намеса, превенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители), как е приключила ситуацията.

8.4. Координационният екип анализира ситуацията и определя необходимостта от индивидуална работа по случай с ученик, чиято координация се осъществява от секретаря на координационния съвет.

8.5. Дневникът за случаите на тормоз се съхранява при педагогическия съветник, а съпътстващата документация – при зам.-директора.

9. Действия при установяване на училищен тормоз между учениците:

Необходимо е умение да се разграничават случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелска закачка. За целта трябва да се наблюдава поведението на учениците и своевременно да научат, че закачката за някой, е неприятна или унижаваща достойнството за някой друг.

I. Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз.

- Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.
- В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях незабавно и да се уведоми кл. ръководител.
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап. Ако са присъствали други ученици, учителят ясно заявява, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

II. Втора стъпка: Реакции спрямо ученик, който е упражнил тормоз.

- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или педагогическия съветник.
- Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика. Важно е ученикът да разбере, че проблемът е в начина на поведение, а не в неговата личност и усилията са насочени да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не неговото наказание. Ключов момент във възстановяването на щетата е

самостоятелния избор за това, как да бъде поправена грешката, как да възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза.

- Класният ръководител изслушва ученика. Не е желателно да се изслушва съвместно с потърпевшия ученик. След изясняване на ситуацията класният ръководител за определен период от време проследява поведението на ученика и дава обратна връзка на Директор, педагогически съветник и родител.

III. Трета стъпка: Реакции спрямо ученик, който е обект на тормоз.

Работата с ученици, които са обект на тормоз е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение и ситуации.

- Класният ръководител говори с ученика, непосредствено след инцидента, за да изясни причините довели до ситуацията на тормоз.
- Подчертава се поверителността на разговора, като се споменава кои ще бъдат уведомени за случилото се.
- Класният ръководител наблюдава ученика през следващите дни и при забелязана промяна в поведението информира педагогическия съветник.

IV. Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите.

- Класният ръководител насърчава тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

10. Училищна система за насочване към други служби регистриране на ситуации на тормоз. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие Координационният съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на:

- * Дирекция "Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето” ;
- * Местната комисия за БППМН;
- * МВР – Детска педагогическа стая;
- * Всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

11. Изготвяне на годишен отчетен доклад на координационния съвет до директора на училището.
Срок: края на учебната година

Изготвил:

Училищен Координационен Съвет